

Din kommentar er blevet udgivet.

Samvær med psykopatisk forælder er problematisk

GRETHE ELHOLM OG KIRSTEN KULLBERG | 12. september 2011 01:00 | [2 kommentarer](#)

De fleste samværsager kan løses ved almindelig sagsbehandling, men det gælder ikke for højkonfliktsager. Forvaltningerne opdager ikke i tide, at den karakterafvigende person let overfører den psykiske vold i ægteskabet til samværsagen og dermed til børnene. **Foto: . / Colourbox**

De fleste samværsager kan løses ved almindelig sagsbehandling, men det gælder ikke for højkonfliktsager. Forvaltningerne opdager ikke i tide, at den karakterafvigende person let overfører den psykiske vold i ægteskabet til samværsagen og dermed til børnene

Samværsager med højt konfliktniveau forældrene imellem er ikke ualmindelige, men nærmest reglen for par, der er blevet skilt på grund af psykisk vold.

LÆS OGSÅ: Flere fortryder skilsmissen

Det er utopi at forestille sig, at parterne i disse sager er i stand til konstruktivt samarbejde efter skilsmissen. Adskillige tunge sager verserer ved statsforvaltningerne og Familiestyrelsen i årevis, uden at man kommer nærmere et tåleligt samarbejde mellem forældrene og dermed en udholdelig løsning for børnene.

Forvaltningerne slås med budgetter, mange udskiftninger blandt personalet og desuden et overordnet krav om samvær for enhver pris. De mange og komplekse problemstillinger er ressourcekrævende, og der mangler faglig kompetence til at gennemskue kernen i de såkaldt højkonflikte sager, hvorved barnets perspektiv tabes.

En stor del af disse højkonflikte samværsager er ofte højkonflikte, fordi mindst en af forældrene er karakterafviger. Dette er dog ikke et erkendt problem. Barnets tarv lider skibbrud ikke kun på grund af administrativt bureaukrati, men i højere grad af manglende erkendelse.

Vi har som mennesker og borgere pligt til at gribe ind, hvis vi bliver opmærksomme på, at et barn lider overlast. Er barnets forældre kriminelle, voldelige eller misbrugere, er der ofte et synligt omsorgssvigt. Ved tydelig vanrøgt i form af mishandling, beskidt tøj og sult bør alle alarmklokker ringe, både inden for det offentlige og blandt almindelige mennesker.

Men vi har også pligt til at gribe ind, hvis et barn er udsat for psykisk vold, da manipulation og følelsesmæssig afmagt medfører uoprettelig skade på barnet.

Problemet med psykisk vold er, at det ofte er meget svært at opdage. Især fordi udøverne af psykisk vold ikke har de sædvanlige negative kendetegn,

som man for eksempel forbinder med misbrugs- og voldsfamilier. Man skal have et nært forhold til et barn i en sådan familie for at forstå barnets anderledes adfærd og for at opdage, at det muligvis skyldes psykisk vold i hjemmet.

Det er for et helt almindeligt tillidsfuldt menneske svært at forstå, at for eksempel en højt uddannet, veltalende, charmerende og godt udseende nabo kan holde hele sin familie som gidsler i et usynligt fængsel bestående af trusler og uforudsigelighed. Den frygt, som hans familie lever under, har han indlejret i dem alle, og den bygger på både konkrete og ukonkrete trusler. Erfaringen har lært børnene i disse familier, at man virkelig aldrig ved, hvornår kartoflerne er skrælet forkert, eller cyklen er parkeret galt, og at dette uforudsete brud på husreglerne medfører en lavine af raseri, beskyldninger, trusler og straf.

En forælder uden selvindsigt og samvittighed, der for at opnå den ultimative følelsesmæssige magt i familien leger med resten af familiens følelser, betegner man almindeligvis som psykopat. Al følelsesmæssig omgang med en psykopat volder stor skade selv på et voksent og velfungerende menneske. Effekten af samme adfærd over for et barn er langt større, fordi barnets følelsesliv er under opbygning.

Menneskets grundfølelser er en enestående del af det menneskelige væsen, og de udvikles og dannes i forhold til forældrenes reaktion på dem. Er barnet i høj grad udsat for følelsesmæssig vanrøgt, skades dets følelsesliv for altid.

Hvis et barn af en karakterafviger ikke har mulighed for at knytte en nær kontakt til en anden primær omsorgsperson, som kan lære barnet at spejle sine egne følelser i en voksen og herigennem får lært empati, så er barnets følelsesliv i stor fare for at blive et produkt af den negative sociale arv.

Men hvad er psykopati? Psykopater er personer, som bruger charme, manipulation, indyndend og psykisk/fysisk vold til at kontrollere andre og derved tilfredsstille egne behov. I mangel på medfølelse for andre og i kraft af manglende samvittighed tager de, hvad de ønsker, uden at vise det mindste

tegn på skyld, anger eller beklagelse.

Psykopati er en mangeltilstand. Oprindeligt blev tilstanden betegnet moralsk sindssygdhed (moral insanity) eller det skrupelløse sind (unscrupulous man), og man var af den faste overbevisning, at tilstanden var fysisk betinget, deraf navnet psykopati (= psykens henfald).

Psykopater mangler et sprog for følelser, som har sammenhæng med indre fornemmelser og positive livsværdier. De koder, der er nedlagt i sproget, opfattes ikke. Når en samtale rammer den følelsesmæssige tone, sættes de derfor skakmat.

I psykopaternes univers er sproget til for at dominere og kontrollere. De har negative forventninger til andre mennesker, oftest skabt under en opvækst, hvor overlevelse i et konfliktfyldt miljø har været dominerende. Som voksne er de nu dem, der dominerer, og der tolereres ingen form for gensidig uenighed, heller ikke når det drejer sig om deres børn.

Da børn jo er fuldstændig afhængige af de voksne, underkaster de sig fuldstændigt, og det følelsesmæssige ubehag, de føler sammen med den karakterafvigende forælder, forskyder de til andre ting. Det er ikke ualmindeligt, at børn, der tvinges til samvær med en karakterafvigende forælder, raserer deres værelse, når de kommer hjem fra samværet.

Når snakken falder på forældrerollen, er karakterafvigerne dem, der altid bedyrer, at de elsker deres børn over alt på jorden, og at de skal have alt det, de ikke fik. Gået nærmere på klingen, findes der imidlertid intet følelsesmæssigt belæg for dette. Der remses alene ting og oplevelser op, som var børnene personer, der ligesom alle andre skal imponeres.

Forvaltningerne og andre myndigheder, som har det overordnede ansvar for børns trivsel, ved ikke, hvordan de skal gribe en sag med psykisk vold an, for slet ikke at tale om, hvordan de skal håndtere en karakterafvigende forælder. Derfor ignorerer de problemet og lader, som om det ikke findes.

Såfremt man mener det alvorligt med barnets tarv og fra samfundets side

ønsker at beskytte børn, bør man diskutere følgende punkter:

- 1) Hvordan skades et barn, der har samvær med en psykopat?
- 2) Hvordan lærer forvaltningerne at håndtere psykopater og deres ofre?
- 3) Hvordan gør vi op med den floksel, at børn er så robuste, at de ikke tager skade af noget som helst?
- 4) Hvordan bliver forvaltningerne bedre til at opfatte den store forskel mellem det sagte og den reelle adfærd hos en karakterafvigende forælder?

Langt de fleste samværsager kan løses ved almindelig sagsbehandling. Men forvaltningerne må acceptere, at dette ikke gælder for højkonfliktsagerne. Med den nuværende praksis opdager de ikke i tide, at den karakterafvigende let overfører den psykiske vold i ægteskabet til samværsagen og dermed til børnene. Herved er myndighederne selv medvirkende til at højkonfliktsagerne kører i ring eksempelvis mellem Statsforvaltningen og Familiestyrelsen i årevis. Alt sammen til stor belastning for ikke bare de involverede, men for hele samfundet.

Det ville være ønskeligt, at forvaltningerne ville være i stand til at identificere de sager, der har stor risiko for at ende som højkonfliktsager, på et langt tidligere tidspunkt. Og dermed være med til at hjælpe børnene med at bryde en negativ social arv.

Dette betyder ikke nødvendigvis, at der samlet set skal tilføres flere ressourcer, men at kræfterne skal sættes ind i starten af et sagsforløb og anvendes til viden, genkendelse, oplysning og håndtering af de sager, hvor der er konflikter med et stort indhold af trusler, aggression, kontrol, manipulation og magtmisbrug. For børnene vil det være en direkte gevinst.

Grethe Elholm er cand.scient.mol., ph.d.-studerende og bestyrelsesmedlem i Landsforeningen for Børn og Samvær. Kirsten Kullberg er cand.scient.soc.

© 2014 Kristeligt Dagblad, Vimmelskaftet 47, 1161
København K | Telefon: 33 48 05 00
Abonnement: 33 48 05 05 | Annoncer: 33 48 05 00 | Læs
mere om [ophavsret](#) og [persondatapolitik](#)